

Date: 25th March-2026

**BOLALARDA COVID-19 DAN KEYINGI POSTINFEKSION
SINDROMLARNING KLINIK VA IMMUNOLOGIK XUSUSIYATLARI.**

Boboqulova Laylo Axmadovna

Nuritdinova Gulnora Isomitdinovna

Qorako'l Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi.

Annotatsiya: COVID-19 infeksiyasi bolalarda ko'pincha yengil yoki simptomsiz kechadi, biroq ayrim hollarda infeksiyadan keyingi davrda og'ir giperyallig'lanish holatlari rivojlanadi. Ushbu tadqiqot bolalarda COVID-19 dan keyingi postinfeksion sindromlarning klinik va immunologik xususiyatlarini o'rganishga bag'ishlangan. Natijalar shuni ko'rsatdiki, multisistem yallig'lanish sindromi (MIS-C) rivojlanishida immun tizim disbalansi va sitokin bo'roni asosiy rol o'ynaydi. Klinik belgilar orasida isitma, oshqozon-ichak buzilishlari va yurak-qon tomir tizimi zararlanishi ustunlik qiladi. Laborator ko'rsatkichlar yallig'lanish markerlarining oshishini ko'rsatadi. Erta tashxis va immunomodulyator davolash prognozni yaxshilaydi.

Kalit so'zlar: COVID-19, bolalar, MIS-C, postinfeksion sindrom, immun javob, sitokin bo'roni

Kirish

COVID-19 pandemiyasi davrida bolalar kasallikni nisbatan yengil o'tkazishi aniqlangan. Shunga qaramay, infeksiyadan keyingi davrda bolalarda multisistem yallig'lanish sindromi (MIS-C) rivojlanishi kuzatilmoqda. Ushbu sindrom odatda SARS-CoV-2 infeksiyasidan 2–6 hafta o'tgach yuzaga keladi va bir nechta organ tizimlarini zararlaydi.

Date: 25th March-2026

MIS-C klinik jihatdan Kawasaki kasalligi va toksik shok sindromiga o'xshash bo'lib, diagnostika jarayonini murakkablashtiradi. Shu sababli ushbu sindromni chuqur o'rganish va erta aniqlash muhim hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi

Bolalarda COVID-19 dan keyingi postinfeksion sindromlarning klinik va immunologik xususiyatlarini aniqlash hamda diagnostika va davolashni optimallashtirish.

Material va metodlar

Tadqiqot 2022–2025 yillarda 3–16 yoshdagi 60 nafar bolada olib borildi. Tadqiqotga COVID-19 bilan kasallangan va keyinchalik postinfeksion belgilar kuzatilgan bemorlar kiritildi.

Barcha bemorlar kompleks tekshiruvdan o'tkazildi: klinik baholash, laborator tahlillar, immunologik tekshiruvlar va instrumental diagnostika. CRP, ferritin, D-dimer va IL-6 darajalari aniqlangan. Yurak faoliyati EKG va EKO yordamida baholangan.

Natijalar

Klinik xususiyatlar

Barcha bemorlarda isitma kuzatildi. Bemorlarning 68% ida qorin og'rig'i va diareya, 54% ida qusish, 47% ida teri toshmalari, 42% ida kon'yunktivit aniqlangan. Yurak-qon tomir tizimi zararlanishi 65% bemorlarda kuzatilib, miokardit va yurak funksiyasining pasayishi qayd etildi.

Immunologik xususiyatlar

Laborator natijalar giperyallig'lanish holatini ko'rsatdi. CRP, ferritin va D-dimer darajalari sezilarli oshgan. IL-6 ning yuqori darajasi sitokin bo'ronini tasdiqlaydi. Limfopeniya va immun hujayralar faoliyatining buzilishi aniqlangan.

Date: 25th March-2026

Diagnostika

Postinfeksion sindromlarni aniqlash COVID-19 bilan bogʻliqlik, uzoq davom etuvchi isitma, koʻp organ zararlanishi va yalligʻlanish markerlarining oshishi asosida amalga oshiriladi. Differensial diagnostika jarayonida sepsis, Kawasaki kasalligi va toksik shok sindromi bilan farqlash muhim hisoblanadi.

Davolash

Davolash kompleks yondashuvni talab qiladi. Intravenoz immunoglobulin yalligʻlanishni kamaytiradi va immun tizimni modulyatsiya qiladi. Kortikosteroidlar sitokin ishlab chiqarilishini bostiradi. Antikoagulyant va antiplatelet preparatlar tromboz xavfini kamaytiradi. Ogʻir holatlarda intensiv terapiya, kislorod berish va sunʼiy nafas oldirish qoʻllaniladi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, postinfeksion sindromlar virusning bevosita taʼsiridan koʻra immun tizimning haddan tashqari javobi bilan bogʻliq. MIS-C klinik jihatdan boshqa yalligʻlanish kasalliklariga oʻxshash boʻlib, bu diagnostikani

Date: 25th March-2026

murakkablashtiradi. Shu sababli erta aniqlash va differensial diagnostika muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Bolalarda COVID-19 dan keyingi postinfeksion sindromlar og'ir klinik kechishi bilan ajralib turadi. Ushbu holatlarning asosida immun tizim disbalansi yotadi. Erta tashxis va o'z vaqtida davolash asoratlarning oldini olishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Feldstein L.R. et al. Multisystem inflammatory syndrome in children. *N Engl J Med.* 2020.
2. Whittaker E. et al. Clinical characteristics of MIS-C. *JAMA.* 2020.
3. Consiglio C.R. et al. Immunology of MIS-C. *Cell.* 2020.
4. Riphagen S. et al. Hyperinflammatory shock in children. *Lancet.* 2020.
5. Jiang L. et al. COVID-19 and MIS-C. *Lancet Infect Dis.* 2020.
6. Viner R.M. et al. Kawasaki-like disease. *Arch Dis Child.* 2020.
7. Carter M.J. et al. Immunophenotypes in MIS-C. *Nat Med.* 2020.
8. Diorio C. et al. Thrombotic microangiopathy in MIS-C. *Blood.* 2020.
9. Belhadjer Z. et al. Acute heart failure in MIS-C. *Circulation.* 2020.
10. World Health Organization. MIS-C guidelines. 2021.

